

Infoteksti zoonoottinen hepatiitti E -viruksesta teurastamo- ja leikkaamotyöntekijöille

Mikä on zoonoottinen hepatiitti E -virus?

Zoonoottinen hepatiitti E -virus, lyhyemmin HEV, on virus, joka aiheuttaa hepatiittia eli maksatulehdusta. HEV voi levitä ihmisen ja eläinten välillä joko suoraan tai elintarvikkeiden välityksellä. Pääasiallisesti zoonoottista hepatiitti E -virusta esiintyy sioilla, mutta sitä on tavattu myös villisioilla ja hirvieläimillä, kuten hirvillä ja valkohäntäpeuroilla. Virusta esiintyy laajasti ympäri maailmaa, myös Suomessa. Suomessa tartuntojen esiintyvyys luonnoneläimillä ja teurassioilla on pääasiallisesti vähäisempää kuin muissa maissa. Riski sairastua zoonoottiseen hepatiitti E -virukseen ei siten ole niin suuri, ja Suomessa tapauksia rekisteröidään vuosittain vain vähän.

Hepatiitti E -viruksista osa on zoonoottisia, ja osa niistä kykenee leviämään ihmisestä toiseen tai ainoastaan tiettyjen eläinlajien välillä. Tässä tekstissä keskitytään vain zoonoottiseen hepatiitti E -virukseen.

Mistä zoonoottisen hepatiitti E -viruksen voi saada?

Zoonoottinen hepatiitti E -virus leviää tartunnan saaneen eläimen ulosteesta ja viruksen täytyy tarttuakseen päästä ihmisen suuhun esimerkiksi sikojen kanssa työskennellessä. Virusta voi olla myös sikojen tai riistaeläinten veressä ja elimissä, joten tartunnan voi saada myös ruoan välityksellä.

Teurastamo- ja leikkaamotyöntekijät voivat altistua hepatiitti E -virukselle teurastamon navetassa elävien sikojen kanssa työskennellessään, teurastuksen aikana ja leikkaamossa ruhoja ja niiden paloja käsitellessään. Hepatiitti E -virusta voi päätyä suuhun tai limakalvoille esimerkiksi roiskeiden, pintojen tai välillisesti hanskojen kautta. Tartunnan voi saada myös, mikäli sian verta tai ulostetta päätyy avoimeen haavaan esimerkiksi likaisella veitsellä itseään viiltäessä. Suomalaisissa sioissa riski on vähäisempi kuin joissain muissa maissa, sillä teurastusvaiheessa vain harvoilla sioilla on enää virusta elimistössään. Pakastus ei tuhoa hepatiitti E -virusta, ja virus säilyy kauan myös huoneenlämmössä.

Mitä oireita zoonoottinen hepatiitti E -virus aiheuttaa?

Ihmisillä zoonoottisen hepatiitti E -virusinfektion oireiden voimakkuus vaihtelee, mutta yleisimmin tartunta on oireeton tai lieväoireinen. Virus voi aiheuttaa maksatulehduksen. Lievänä oireilu voi muistuttaa flunssaa, johon liittyy maksatulehduksesta kertova silmien ja ihon keltaisuus eli ikterus. Sairastunut paranee yleensä itsestään ajan myötä, mutta oireita voidaan lievittää tarvittaessa tukihoidolla. Vastustuskyvyltään heikentyneet ihmiset, kuten iäkkäät ja elinsiirtopotilaat, sekä maksasairauksista kärsivät voivat kuitenkin sairastua vakavasti. Heillä tartunta voi myös jäädä pidempiaikaiseksi ja johtaa maksan vajaatoimintaan ja vakavimmassa tapauksessa jopa kuolemaan. Tällä hetkellä Suomessa tai muualla länsimaissa käytössä olevat hepatiittirokotteet eivät suojaa hepatiitti E -virukselta.

Eläimillä hepatiitti E -virustartunta on oireeton eikä tartuntaa voida päätellä silmämääräisesti elävältä tai kuolleelta eläimeltä.

Miten zoonoottiselta hepatiitti E -virukselta voi suojautua?

Koska tartunnan saaneita sikojia ei voida tunnistaa oireista eikä virusta ole kannattavaa seuloa sioista tai pyrkiä hävittämään sikaloista, teurastamo- ja leikkaamotyöntekijät voivat suojautua hepatiitti E -virukselta toimimalla hygieenisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että pestään käsiä aina tarvittaessa, etenkin tuotantotiloista poistumisen jälkeen, ja vältetään kasvojen koskettelua työnteon ohella. Lisäksi hygieeniseen käsittelytapaan kuuluu varmistaa, että työskentelyvälineitä puhdistetaan tehokkaasti työskentelyn aikana, jotta vältetään viruksen mahdollinen leviäminen tuotteesta toiseen. Mahdolliset haavat tulee peittää laastareilla ja käyttää suojakäsineitä.